

Katowice, dnia 18 czerwca 2013 r.

RPO-XVIII-726856-720/MKI

Raport
Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji Aresztu Śledczego w Częstochowie
(wyciąg).

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku w dniu 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 Nr 30, poz. 192) [dalej: OPCAT] oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 4 - 5 marca 2013 r., do Aresztu Śledczego w Częstochowie, mieszczącego się przy ul. Mirowskiej 22 (zwanego dalej Aresztem lub jednostką) udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (dalej: KMP, Mechanizm): Przemysław Kazimirski (prawnik), Magdalena Filipiak (prawnik, psycholog), Justyna Józwiak (politolog w zakresie resocjalizacji). W wizytacji wziął udział także pracownik Biura Pełnomocnika Terenowego Rzecznika Praw Obywatelskich w Katowicach Michał Kleszcz (prawnik).

Pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji sprawdzili na miejscu sposób traktowania osób pozbawionych wolności – tymczasowo aresztowanych, starszych, fizycznie niepełnosprawnych, stwarzających poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa

jednostki (dalej: „N”) oraz cudzoziemców, w szczególności pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

- przeprowadzono rozmowę z dyrektorem Aresztu kpt. Łukaszem Górnym oraz zastępcą dyrektora, mjr Urszulą Wojciechowską – Budzikur, wysłuchując ich uwag i wyjaśnień;
- dokonano oglądu terenu jednostki oraz pomieszczeń w oddziałach mieszkalnych, w tym losowo wybranych cel mieszkalnych, łaźni i cel dla osób pozbawionych wolności stwarzających poważne zagrożenia dla bezpieczeństwa jednostki (N), a także celi zabezpieczającej, cel izolacyjnych, ambulatorium, sali widzeń, pól spacerowych, radiowęzła, biblioteki i kuchni;
- przeprowadzono w czasie wizytacji cel mieszkalnych i innych pomieszczeń rozmowy z osobami pozbawionymi wolności oraz pracownikami jednostki;
- przeprowadzono na osobności anonimowe rozmowy z wybranymi losowo osadzonymi, w szczególności z osobami tymczasowo aresztowanymi, starszymi i cudzoziemcami oraz z osobą ze stwierdzoną niepełnosprawnością;
- przeanalizowano losowo wybrane akta osobowe osadzonych, a także akta osadzonych, z którymi przeprowadzono rozmowy.

W toku wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną i użyto dalmierza do pomiaru powierzchni wybranych pomieszczeń.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano:

1. zarządzenie nr 40/2012 Dyrektora Aresztu Śledczego w Częstochowie z dnia 12 września 2012 r. w sprawie porządku wewnętrznego w Areszcie Śledczym w Częstochowie;
2. sprawozdanie z wizytacji przeprowadzonej w Areszcie Śledczym w Częstochowie w dniu 29 marca 2012 r. przez sędziego Sądu Okręgowego w Częstochowie;
3. sprawozdanie dotyczące sposobu załatwiania próśb, skarg i wniosków osób osadzonych w Areszcie Śledczym w Częstochowie;
4. protokół kontroli przeprowadzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie w dniu 3 września 2012 r;

5. statystykę osadzonych według klasyfikacji;
6. wykaz szkoleń, którymi zostali objęci funkcjonariusze;
7. notatkę służbową dotyczącą postępowań sądowych prowadzonych przeciwko jednostce i jej funkcjonariuszom;
8. wykaz funkcjonariuszy Aresztu Śledczego w Częstochowie;
9. dokumentację określającą procedury zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym związanym z udzielaniem świadczeń zdrowotnych;
10. zbiorcze zestawienie cel mieszkalnych w Areszcie Śledczym w Częstochowie.

2. Legalność pobytu

Areszt Śledczy w Częstochowie jest jednostką przeznaczoną dla tymczasowo aresztowanych mężczyzn. Pojemność Aresztu wynosi 244 miejsca. W dniach wizytacji przebywało w nim 263 osadzonych, w tym: 54 tymczasowo aresztowanych, 10 skazanych, wobec których zastosowano areszt tymczasowy w innym postępowaniach, 2 ukaranych oraz 197 skazanych. W stosunku do osób osadzonych w celach, których powierzchnia jest mniejsza niż 3 m² na jedną osobę, dyrektor wydał decyzje o umieszczeniu w warunkach poniżej 3 m². Wizytujący nie odnotowali przypadków umieszczenia osadzonych w opisanych warunkach na okres dłuższy niż 3 tygodnie.

W dniu wizytacji w jednostce przebywało 8 cudzoziemców, 2 osoby powyżej 65 roku życia oraz 1 osoba z widoczną niepełnosprawnością. Do odbywania kary w systemie terapeutycznym zakwalifikowano 2 osadzonych.

W ramach Aresztu funkcjonuje także Oddział Zewnętrzny w Wąsoszu Górnym (zwany dalej OZ). Zakres wizytacji KMP obejmował ocenę traktowania osób pozbawionych wolności jedynie w Areszcie Śledczym w Częstochowie, z tego też powodu w Raporcie pominięto informacje dotyczące OZ.

W trakcie wizytacji przedstawiciele Mechanizmu nie stwierdzili wspólnego osadzenia w celi osób skazanych i tymczasowo aresztowanych.

3. Personel

Według informacji uzyskanej od dyrektora, w Areszcie Śledczym

w Częstochowie zatrudnionych jest 108 funkcjonariuszy. W służbie ochrony zatrudnionych jest 66 funkcjonariuszy, w dziale penitencjarnym 9 (w tym 2 psychologów).

Dyrektor jednostki zwrócił uwagę wizytujących na brak wystarczających środków finansowych na stworzenie drugiego stanowiska pracy dla funkcjonariusza zajmującego się przeglądem obrazu z kamer monitoringu. Mając na uwadze, iż monitoring obejmuje zarówno teren Aresztu Śledczego w Częstochowie, jak i OZ w Wąsoszu Górnym, Krajowy Mechanizm Prewencji pragnie podkreślić zasadność utworzenia takiego stanowiska.

Spośród szkoleń, w których uczestniczą funkcjonariusze, należy wymienić szkołę oficerską oraz podoficerską, kursy oddziałowych działów ochrony, szkolenia specjalistyczne dowódców zmian, kursy dowódców zmian, kursy przygotowawcze oraz szkolenie specjalistyczne dla kadry kierowniczej z zakresu zarządzania. Mając na uwadze fakt, że w przedstawionym wykazie szkoleń zawarto informację, iż tylko jeden funkcjonariusz brał udział w Warsztatach Profilaktyki Stresu, Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca objęcie podobnymi szkoleniami większej liczby funkcjonariuszy, w szczególności funkcjonariuszy zatrudnionych w dziale ochrony, ze względu na stresogenny charakter wykonywanych obowiązków.

Ponadto, mając na względzie wymogi europejskie w tym zakresie, Krajowy Mechanizm Prewencji podkreśla, że personel pracujący z osobami pozbawionymi wolności winien przechodzić systematyczne szkolenia dotyczące praw i obowiązków osób przebywających w miejscach detencji. Zgodnie bowiem z Europejskimi Regułami Więziennymi [Zalecenia Rec (2006)2] kierownictwo zapewnia, by w trakcie pracy zawodowej cały personel utrzymywał i poszerzał swoją wiedzę i kwalifikacje poprzez uczestnictwo w organizowanych w odpowiednich odstępach czasowych wewnętrznych kursach i poprzez ogólny rozwój (reguła 81.2). Szkolenie całego personelu powinno również objąć wiedzę w zakresie międzynarodowych i regionalnych instrumentów i standardów praw człowieka, w szczególności dotyczy to Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Europejskiej Konwencji o zapobieganiu torturom oraz niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu, jak również stosowania Europejskich Reguł Więziennych (81.4).

4. Warunki bytowe

Cele mieszkalne w Areszcie są różnej wielkości. Ich pojemność wynosi od 2 do 12 miejsc. Najwięcej jest cel pięcioosobowych (24). Ponadto w jednostce wyodrębniono: 11 cel czteroosobowych, po 2 cele dwu, sześćo, ośmio i dwunastoosobowe, a także po jednej celi trzy oraz siedmioosobowej.

Pomimo dokonywanych w ostatnich latach remontów (w czasie wizytacji 2 cele były wyłączone z użytkowania ze względu na przeprowadzane prace remontowe; w okresie od 1 stycznia 2012 r. wyremontowano 5 cel, w tym 2 izby chorych), stan techniczny znacznej części cel mieszkalnych należy ocenić jako zły. Na wizytujących najgorsze wrażenie wywarły cele w oddziale III. W trakcie oglądu wszystkich cel tego oddziału stwierdzono bardzo silne zagrzybienie i zawilgocenie ścian. Jako znajdujące się w szczególnie złym stanie technicznym należy wymienić cele nr 65, 70 i 73, w których przebywanie można określić jako **urągające godności ludzkiej**. Mając to na uwadze, Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca natychmiastowe wyłączenie tych cel z użytku do czasu przeprowadzenia remontu. Oprócz tego, KMP zaleca w trybie pilnym przeprowadzenie remontu cel o numerach 54, 55, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 66 oraz 67.

Dyrektor Aresztu poinformował, iż w wyniku bezpośredniego usytuowania jednostki nad rzeką Wartą, zawilgocenie jest tak duże, że w ciągu krótkiego okresu od przeprowadzenia remontu (w niektórych celach już po 3 latach), na ścianach ponownie pojawia się zawilgocenie i zagrzybienie. Z pisma dyrektora Aresztu Śledczego w Częstochowie, skierowanego za pośrednictwem Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Katowicach do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, stanowiącego wniosek o ustalenie czasowej pojemności w Areszcie Śledczym w Częstochowie i Oddziale Zewnętrznym w Wąsoszu Górnym wynika, że do lipca 2013 r. w częstochowskiej jednostce zaplanowano remont cel nr 8, 18, 19, 20, 59, 60, 67 i 70. Gruntownego remontu, połączonego z należyłą izolacją stropu, wymaga również pokrycie dachowe.

Również ze strony osadzonych, z którymi przeprowadzono rozmowy, odnotowano wiele negatywnych uwag dotyczących stanu technicznego ścian. W jednej z cel zaobserwowano, iż zagrzybienie zostało przez osadzonych pokryte pastą do

zębów, z uwagi na ich obawy o własne zdrowie. Taki stan rzeczy Krajowy Mechanizm Prewencji uważa za zdecydowanie niedopuszczalny.

Zastrzeżenia wizytujących wzbudził także wielokrotnie stwierdzony fakt niewłaściwego zabudowania kąpoków sanitarnych, które częstokroć oddzielane były od reszty celi mieszkalnej wyłącznie kotarą zamocowaną na metalowym pręcie lub niską zabudową. Zgodnie z linią orzeczniczą Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zob. wyrok z dnia 19 kwietnia 2001 r., ETPC 28524/95) oraz mając na uwadze zalecenia CPT, należy wskazać, że korzystanie z otwartego kąpika sanitarnego w sytuacji, gdy w celi przebywa więcej niż jeden osadzony, należy uznać za poniżające traktowanie. Krajowy Mechanizm Prewencji podkreśla, że w przypadku braku możliwości zapewnienia w celi mieszkalnej pomieszczeń sanitarnych, które respektują prywatność, m.in. nie są w pełni zabudowane, pojemność tej celi powinna zostać zmniejszona, tak aby pełniła funkcję celi jednoosobowej.

Lustracja cel wskazała również, że łóżka dwupiętrowe nie posiadają zabezpieczeń przed wypadnięciem oraz drabinek umożliwiających wejście na górny poziom. W ocenie przedstawicieli KMP, zaobserwowane braki mogą przyczynić się do upadków (m.in. osób, które nie ujawniły informacji o takich schorzeniach jak padaczka) i spowodować ewentualne uszkodzenia ciała osób, które wchodzą na łóżka korzystając z dostępnego, nieprzystosowanego do tego sprzętu kwaterunkowego lub próbują na nie wskoczyć. Dla osób o obniżonej sprawności fizycznej wejście na piętrowe łóżko może okazać się bardzo trudne lub praktycznie niemożliwe.

Należy dodać, iż sprawozdanie z wizytacji, przeprowadzonej w Areszcie Śledczym w Częstochowie w dniu 29 marca 2012 r. przez sędziego Sądu Okręgowego w Częstochowie, również zawiera uwagi krytyczne dotyczące stanu technicznego cel. We wnioskach końcowych sędzia wizytator, podtrzymując ustalenia dokonane w trakcie poprzedniej wizytacji, wskazał między innymi: „(...) nadal zastrzeżenia budzą panujące w Areszcie warunki bytowe i sanitarne, chociaż w miarę możliwości są one systematycznie poprawiane”, „Poprawa warunków bytowych i sanitarnych będzie możliwa po zrealizowaniu generalnego remontu całego obiektu. W chwili obecnej wskazana jest kontynuacja prac remontowych tj. malowanie, wymiana podłóg, okien, zagwarantowanie właściwej wentylacji”.

Krajowy Mechanizm Prewencji zwraca uwagę na fakt, że w sprzeczności z ustaleniami poczynionymi zarówno poprzez KMP, jak i sędziego penitencjarnego, pozostają ustalenia dokonane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie. W protokole kontroli, przeprowadzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie w dniu 3 września 2012 r., nie odnotowano uwag krytycznych dotyczących stanu technicznego cel.

Cele są skanalizowane. Ciepła woda jest dostępna w godzinach od 7⁰⁰ do 8⁰⁰ oraz od 12⁰⁰ do 13⁰⁰. Osadzeni, z którymi przeprowadzono rozmowy, wskazywali ograniczoną dostępność ciepłej wody jako dużą niedogodność.

Zastrzeżenia wizytujących wzbudził zaprezentowany przez osadzonych w trakcie oglądu zły stan poduszek, koców oraz materacy łóżkowych, będących na wyposażeniu cel. Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca systematyczną ich wymianę, stosownie do postępującego procesu zużycia.

W ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji, silne zagrzybienie i zawilgocenie cel, wyeksploatowany sprzęt kwaterunkowy, niezbudowane kąpiki sanitarne a także występujące przypadki osadzenia w celach o powierzchni mniejszej niż 3 m² na osobę prowadzą do stwierdzenia, że warunki bytowe w Areszcie Śledczym w Częstochowie są szczególnie uciążliwe i nie spełniają standardów zawartych w przepisach prawa krajowego oraz prawa międzynarodowego. Zgodnie bowiem z Europejskimi Regułami Więziennymi pomieszczenia udostępnione dla więźniów, a w szczególności pomieszczenia przeznaczone do spania, powinny być urządzone w sposób respektujący ludzką godność i tak dalece jak to jest możliwe prywatność oraz spełniać wymogi zdrowotne i higieniczne. Krajowy Mechanizm Prewencji uznał, iż warunki panujące w oddziale III są na tyle dotkliwe, że mogą prowadzić do niehumanitarnego i poniżającego traktowania.

W jednostce wyodrębniono 2 cele dla osób zaliczonych do kategorii „N”. Wyposażone zostały zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Kąpiel osadzonych odbywa się raz w tygodniu, co stanowi minimum określone w normach krajowych. Więźniowie zatrudnieni mogą korzystać z kąpieli po każdym przepracowanym dniu. Warto w tym miejscu podkreślić, że zgodnie z regułą 19.4 Europejskich Reguł Więziennych każdy więzień powinien mieć prawo wykąpać

się lub wziąć prysznic jeśli to możliwe codziennie, lecz przynajmniej dwa razy w tygodniu (a w razie potrzeby częściej) w interesie ogólnej higieny. Można także przytoczyć orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wydane w sprawie Ananyev i inni przeciwko Rosji, w którym Trybunał zauważył, że prawdziwie ludzkie środowisko nie jest możliwe bez łatwego dostępu do toalety czy możliwości utrzymania swego ciała w czystości. Trybunał często stwierdzał, że czas na wzięcie prysznica zwykle przyznawany więźniom w aresztach śledczych w Rosji był ograniczony do 15 – 20 minut raz w tygodniu. Był więc oczywiście niewystarczający do zachowania właściwej higieny ciała [orzeczenie w trybie wyroku pilotażowego – 10 stycznia 2012 r., Izba (Sekcja I), skargi nr 42525/07 i 60800/08]. Mechanizm również stoi na stanowisku, że możliwość kąpieli raz na tydzień jest niewystarczająca do utrzymania należytej higieny, a walor ekonomiczny takiej częstotliwości podnoszony często przez władze jednostek penitencjarnych, ma charakter jedynie pozorny. Więźniowie korzystający z dodatkowych, prowizorycznych kąpieli w celach mieszkalnych, zużywają więcej wody oraz prądu niezbędnego do jej podgrzania, niż zużyliby podczas kąpieli w więziennej łaźni. Dlatego w ocenie Mechanizmu, władze Zakładu powinny zwiększyć częstotliwość kąpieli dla osadzonych mężczyzn.

Na ścianach łaźni oraz na suficie stwierdzono zawilgocenie. Zastrzeżenia wizytujących wzbudził również fakt, iż w niektórych stanowiskach prysznicowych przycisk uruchamiający wodę wymaga ciągłego nacisku, co zostało zgłoszone przez kilku osadzonych jako znaczna niedogodność. Jeden ze starszych więźniów wskazał, że ciągle przyciskanie przycisku uniemożliwia mu swobodną kąpiel. Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca modernizację wymienionej instalacji, gdyż wskazany system faktycznie stanowi znaczne utrudnienie w kąpieli, zwłaszcza dla starszych osadzonych oraz tych, u których stwierdzono niepełnosprawność.

W jednostce wyodrębniono 4 pola spacerowe. Na każdym z nich umieszczono ławki. W związku z faktem, iż zastrzeżenia wizytujących wzbudził brak częściowego zadaszenia, pod którym korzystający ze spaceru osadzeni mogliby schronić się przed deszczem, KMP zaleca, aby zadaszenie to zostało wykonane.

Kantyna przylega bezpośrednio do sali widzeń, zakupy dokonywane są przez okienko. Zakupów artykułów żywnościowych, wyrobów tytoniowych oraz innych

przedmiotów dopuszczonych do sprzedaży osadzeni mogą dokonywać trzy razy w miesiącu – 10, 20 i 30 dnia miesiąca. Towary niedostępne w kantynie są sprowadzane na zamówienie. Pomimo iż ceny umieszczone w cenniku nie wzbudziły zastrzeżeń wizytujących pod względem ich wysokości, kilku osadzonych zwróciło uwagę, iż są one zbyt wygórowane w porównaniu do cen poza jednostką.

W trakcie wizytacji pomieszczenia kuchni znajdowały się w remoncie. Urządzenia kuchenne przeniesiono do pomieszczenia zastępczego.

Odnośnie wyżywienia, odnotowano nieliczne głosy krytyki dotyczące jakości oraz wielkości wydawanych porcji. Jeden z osadzonych zwrócił uwagę wizytujących na fakt, iż domagał się diety wegetariańskiej, na co nie uzyskał zgody. Dyrektor jednostki jako przyczynę opisywanego stanu rzezy wskazał fakt braku zaleceń lekarskich, na podstawie których miała być wydana decyzja o zmianie diety. Mając to na uwadze, Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca, aby zgodnie z art. 109 § 1 k.k.w. każdorazowo, w przypadku zgłoszenia takiej potrzeby przez osadzonych, w miarę możliwości zapewniać im posiłki sporządzane według zaleceń diety wegetariańskiej.

Dyrektor Aresztu zwrócił uwagę na brak środków finansowych koniecznych do przeprowadzenia modernizacji kotłowni informując, że wpłynie ona znacznie na obniżenie kosztów ogrzewania jednostki. Krajowy Mechanizm Prewencji zwraca uwagę na tą kwestię Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej, sugerując zasadność przeprowadzenia powyższej inwestycji.

5. Traktowanie

Z notatki służbowej, dotyczącej zdarzeń nadzwyczajnych, które wystąpiły w Areszcie Śledczym wynika, że w 2012 r. odnotowano 8 takich zdarzeń, w tym: 3 pobicia, 2 ujawnienia przedmiotu niebezpiecznego lub niedozwolonego, 1 samouszkodzenie, 1 oddalenie się z miejsca zatrudnienia w systemie bez konwojenta, 1 zgon z przyczyn naturalnych. Od początku 2013 r. do dnia wizytacji – odnotowano 1 takie zdarzenie.

W roku 2012 na terenie jednostki miało miejsce 17 przypadków autoagresji, z których 7 zostało zaopiniowanych przez psychologa jako samouszkodzenia instrumentalne będące: protestem na niedostateczne, zdaniem osadzonego, zaopatrzenie

farmakologiczne (2 przypadki); protestami w związku z czynnościami transportowymi (2 przypadki), działanie ukierunkowane na wymuszenie leków, działanie wynikające z chęci wymuszenia określonej decyzji administracji, protest dotyczący przedłużających się czynności procesowych (po jednym przypadku). W 2013 r. miało miejsce 1 samouszkodzenie, będące reakcją na decyzje administracji odnośnie zmiany celi mieszkalnej, a także 1 usiłowanie samobójcze, spowodowane chęcią wymuszenia zmiany celi mieszkalnej.

Po zakończeniu wizytacji, przedstawiciele KMP zapoznali się z zapisem jednego przypadku umieszczenia osadzonego w celi zabezpieczającej. Postępowanie funkcjonariuszy związane z użyciem środków przymusu bezpośredniego nie wzbudziło zastrzeżeń KMP.

W trakcie przeprowadzonych rozmów, nie odnotowano głosów świadczących o niewłaściwych zachowaniach funkcjonariuszy w stosunku do osadzonych. Więźniowie bardzo pozytywnie wypowiadali się na temat sposobu, w jaki są przez nich traktowani. Osadzeni przebywający wcześniej w innych jednostkach penitencjarnych wyraźnie wskazywali, że porównanie sposobu traktowania wypada zdecydowanie na korzyść Aresztu w Częstochowie. Podkreślano każdorazowe stosowanie formy grzecznościowej „pan”. Zdaniem Krajowego Mechanizmu Prewencji, przedstawiony stan rzeczy należy ocenić pozytywnie. Jest to kwestia istotna, również w kontekście zaleceń Komitetu Zapobiegania Torturom, który w jedenastym Raporcie Generalnym [CPT/Inf (2001)16] zawarł następujące stanowisko: *„prawdziwy profesjonalizm personelu więziennego wymaga, aby ludzie ci byli w stanie obchodzić się z więźniami w sposób przyzwoity i humanitarny, jednocześnie zwracając uwagę na kwestię bezpieczeństwa i właściwego porządku. Pod tym względem, kierownictwo więzienia powinno zachęcać personel do budowania rozsądnego poczucia zaufania i oczekiwań, iż więźniowie zachowują się właściwie. Budowa konstruktywnych i pozytywnych relacji pomiędzy personelem a więźniami nie tylko zmniejsza ryzyko maltretowania, lecz także udoskonala kontrolę i bezpieczeństwo, co z kolei sprawia, iż praca personelu więziennego staje się bardziej satysfakcjonująca”*.

Zastrzeżenia wizytujących wzbudziło natomiast postępowanie administracji Zakładu w stosunku do cierpiącego na niedowład kończyn, poruszającego się na wózku

inwalidzkim osadzonego (*dane usunięto*). Umieszczenie wymienionej osoby w jednej z cel izby chorych umożliwia mu korzystanie z prysznic, jednakże, z uwagi na usytuowanie na pierwszym piętrze oraz brak urządzeń przeznaczonych do transportu osób niepełnosprawnych między piętrami budynku, uniemożliwia korzystanie z pól spacerowych, w związku z czym pan (*dane usunięto*) nie uczestniczył w spacerze od wielu miesięcy. Pomijając przedstawione okoliczności należy również zwrócić uwagę na fakt, iż celi, w której przebywa osadzony, nie jest w sposób wystarczający dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością – osadzony wskazał między innymi na uciążliwości związane z przejściem z wózka na zbyt wysokie dla niego łóżko, trudności z przemieszczaniem się po celi, wynikające z ułożenia mebli oraz brak odpowiednich uchwytów w kącie sanitarnym. Oprócz powyższego, koła wózka, którym porusza się osadzony, w dniu wizytacji nie były napompowane. Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca podjęcie natychmiastowych działań mających na celu poprawę warunków osadzenia (*dane usunięto*) poprzez zagwarantowanie mu warunków bytowych adekwatnych do stopnia jego niepełnosprawności. W związku z faktem, że w Areszcie Śledczym w Częstochowie nie wyodrębniono celi dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnością, KMP zaleca również jej wyodrębnienie, aby uniknąć podobnych sytuacji w przyszłości. Jako potwierdzenie przedstawionego stanowiska należy dodać, iż Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu w orzeczeniu z 2006 r. w sprawie Vincent przeciwko Francji (6253/03) uznał, że osadzenie osoby niepełnosprawnej w więzieniu, gdzie nie może ona poruszać się, w szczególności opuścić celi samodzielnie, jest „poniżającym traktowaniem” w rozumieniu art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

W trakcie rozmów przeprowadzonych z osadzonymi cudzoziemcami (osadzeni obywatele Bułgarii, Rumunii, Rosji oraz Wietnamu), przedstawiciele Mechanizmu nie odnotowali skarg dotyczących niewłaściwego traktowania ze strony funkcjonariuszy ani warunków bytowych. Dwóch obywateli Wietnamu zwróciło uwagę wizytujących, iż w bibliotece brakuje literatury wietnamskojęzycznej – Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca umożliwienie skazanym skorzystania z literatury wietnamskojęzycznej.

Z uzyskanych od personelu jednostki informacji dotyczących stosowania środków przymusu bezpośredniego wynika, że od 1 stycznia 2012 r. były one stosowane

3 razy, w tym w stosunku do osób tymczasowo aresztowanych - 2 razy. W stosunku do skazanego zastosowano siłę fizyczną, kask, pas jednoczęściowy oraz kajdany, natomiast w stosunku do tymczasowo aresztowanych: siłę fizyczną, kajdanki, pas wieloczęściowy oraz celę zabezpieczającą.

Zgodnie z informacją udzieloną przez dyrektora Aresztu, w okresie od stycznia 2012 r. przeprowadzono 1 postępowanie dyscyplinarne przeciwko funkcjonariuszowi Służby Więziennej - nie było ono związane z naruszeniem praw osadzonych.

Od dnia 1 stycznia 2012 r. do dnia wizytacji wytoczono przeciwko jednostce 51 pozwów w postępowaniu cywilnym, w 2 przypadkach zasądzone odszkodowanie na rzecz osadzonego.

W roku 2012, wszystkie z 50 złożonych skarg (dotyczących głównie opieki medycznej, traktowania przez funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz warunków bytowych) zostały uznane za bezzasadne. W roku 2013 (do dnia 6 marca) osadzeni złożyli 6 skarg, z których 5 zostało uznanych za bezzasadne, a 1 nie została do dnia wizytacji rozpoznana.

Osadzeni złożyli w roku 2012 ogółem 194 prośby, z których 74 dotyczyły przetransportowania do innej jednostki (5 próśb załatwiono pozytywnie), 45 dotyczyło udzielenia informacji (30 próśb załatwiono pozytywnie) oraz innych spraw (34 załatwiono pozytywnie).

6. Dyscyplinowanie

W okresie od 1 stycznia 2012 r. do 5 marca 2013 r. wymierzono łącznie 71 kar dyscyplinarnych, przyznano 922 ulg oraz 1427 nagród. W trakcie rozmów przeprowadzonych z osadzonymi w trakcie oglądu, odnotowano pojedyncze uwagi dotyczące niesprawiedliwego i nadmiernie drobiazgowego kierowania wniosków o wymierzenie kar dyscyplinarnych przez funkcjonariuszy. Zarzuty te nie zostały zweryfikowane, gdyż zgłaszający je osadzeni nie podali konkretnych przykładów wymienionych zachowań.

7. Prawo do informacji

Dokumentem regulującym prawa i obowiązki osadzonych w jednostce jest

Zarządzenie nr 40/2012 Dyrektora Aresztu Śledczego w Częstochowie z dnia 12 września 2012 r. w sprawie porządku wewnętrznego w Areszcie Śledczym w Częstochowie (dalej: porządek wewnętrzny). Analiza przepisów zarządzenia nie budzi zastrzeżeń wizytujących. W trakcie oglądu pomieszczeń jednostki, tekst porządku wewnętrznego znajdował się w celach, był on również wywieszony na tablicach informacyjnych każdego oddziału mieszkalnego.

Krajowy Mechanizm Prewencji pozytywnie ocenia fakt wywieszenia na tablicy informacyjnej adresów organów ochrony prawnej, w tym między innymi Rzecznika Praw Obywatelskich, Sądu Najwyższego, Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, a także adresu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz skrzynki na korespondencję kierowaną do wymienionych instytucji.

8. Prawo do kontaktu ze światem zewnętrznym

Zgodnie z § 42 porządku wewnętrznego w Areszcie Śledczym, osadzeni skazani mogą codziennie, na własny koszt, korzystać z samoinkasujących aparatów telefonicznych, znajdujących się na każdym oddziale.

Z powyższych uprawnień nie korzystają osoby tymczasowo aresztowane. Krajowy Mechanizm Prewencji wielokrotnie informował o potrzebie uchylenia całkowitego zakazu prowadzenia przez osoby tymczasowo aresztowane rozmów telefonicznych ze swoim obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem lub radcą prawnym podczas nieobecności innych osób oraz umożliwieniu wykonywania takich rozmów z poszanowaniem tajemnicy i bez ograniczeń częstotliwości kontaktów.

Zgodnie z art. 215 § 1 k.k.w. tymczasowo aresztowany ma prawo do porozumiewania się z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym podczas nieobecności innych osób oraz korespondencyjnie. Wbrew dosłownemu brzmieniu art. 215 k.k.w., przepis ten przyznaje tymczasowo aresztowanemu prawo kontaktowania się z wymienionymi osobami również telefonicznie bądź przy wykorzystaniu innych dostępnych mu technicznych środków przekazywania informacji. Wyjaśnić należy, że korespondencją, w rozumieniu art. 8 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 1950 r., są różne sposoby komunikowania się, w tym także rozmowa

telefoniczna. Zakaz korzystania z aparatu telefonicznego oraz innych środków łączności przewodowej i bezprzewodowej, wynikający z treści art. 217c k.k.w. nie ma zatem zastosowania do kontaktów aresztowanego z osobami, o których mowa w treści art. 215 § 1 k.k.w. Przedstawione stanowisko zostało podzielone przez Ministra Sprawiedliwości (pismo do Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 28 czerwca 2010 r.) oraz Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego przy Ministrze Sprawiedliwości, według której organy procesowe oraz organy służby więziennej nie mają uprawnienia do wprowadzania ograniczeń w tym zakresie.

Warto dodać, że również CPT podczas czwartej okresowej wizyty w Polsce w 2009 r. zakwestionował stan prawny w zakresie całkowitego zakazu prowadzenia rozmów telefonicznych przez osoby tymczasowo aresztowane. Ponadto, całkowity zakaz prowadzenia rozmów telefonicznych przez osoby tymczasowo aresztowane stoi w sprzeczności z regułami: 95.3, 98.2 i 99, zawartymi w Europejskich Regułach Więziennych.

W Areszcie Śledczym w Częstochowie, widzenia skazanych odbywają się we wtorki, środy oraz w pierwszą sobotę miesiąca w godzinach od 9⁰⁰ do 15³⁰. Widzenia tymczasowo aresztowanych odbywają się w czwartki, piątki oraz w III sobotę miesiąca w godzinach od 9⁰⁰ do 15³⁰, a widzenia dla skazanych zakwalifikowanych do kategorii osadzonych stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu – we wtorki, środy oraz w I sobotę miesiąca.

Zgodnie z § 30 ust. 1 porządku wewnętrznego, jeżeli dni, w których odbywają się widzenia, pokrywają się z dniami świątecznymi, widzenia nie są realizowane. Mechanizm zwraca w tym miejscu uwagę na fakt, że bliskość w rodzinach utrzymywana jest między innymi dzięki podtrzymywaniu zwyczaju spotkań w określone dni w roku. Członkowie rodzin osadzonych, mają w dni świąteczne niejednokrotnie rzadką szansę na dotarcie do jednostek penitencjarnych w celu odbycia widzenia ze względu na brak obowiązku świadczenia pracy. Kwestia ta wymaga dodatkowego podkreślenia, gdyż podtrzymywanie kontaktów z rodziną i światem zewnętrznym zostało uznane za jeden z najważniejszych elementów oddziaływania na skazanych (art. 67 § 3 k.k.w.). Inspirowanie kontaktów skazanych z osobami najbliższym jest jednym z podstawowych elementów oddziaływań penitencjarnych [§ 7

ust. 2 pkt 13 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. *w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych* (Dz. U. Nr 151, poz. 1469 ze zm.)). Warto również przywołać Europejskie Reguły Więzienne: władze więzienne winny pomagać więźniom w utrzymaniu odpowiedniego kontaktu ze światem zewnętrznym oraz zapewniać im w tym celu odpowiednie wsparcie materialne (Reguła 24.1). Mając na uwadze, iż w wizytowanych przez Krajowy Mechanizm Prewencji jednostkach penitencjarnych kwestia ta uregulowana jest w różnorodny sposób, Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z prośbą o ujednoczenie zasad udzielania widzeń w dni ustawowo wolne od pracy. W odpowiedzi z dnia 25 kwietnia 2013 r. Dyrektor Generalny Służby Więziennej w konkluzji wskazał, że wystosuje do dyrektorów jednostek penitencjarnych polecenie wyznaczenia w porządkach wewnętrznych dni widzeń, które będą realizowane w ważne dni świąteczne, niezależnie od obrządku oraz pozostałe dni wolne od pracy.

W sali widzeń, wyposażonej w stoliki i krzesła, wyodrębniono 3 stanowiska do widzeń uniemożliwiających bezpośredni kontakt. Wyodrębniono również kącik dla dzieci, w którym umieszczono książeczki dla dzieci oraz zabawki.

W jednostce brak jest pomieszczenia do realizacji przewidzianej w art. 138 § 1 pkt 3 k.k.w. nagrody, co w praktyce uniemożliwia jej udzielenie, nawet w przypadku spełniania przez osadzonych warunków do jej przyznania. W związku z powyższym w opinii KMP wskazane jest wyznaczenie na terenie Zakładu pomieszczenia, w którym widzenia bez osoby dozorującej mogłyby być udzielane oraz wyposażenie go zgodnie z obowiązującymi przepisami.

9. Prawo do ochrony zdrowia

W Zakładzie zatrudnieni są lekarze o następujących specjalnościach: choroby wewnętrzne, psychiatria, otolaryngologia, medycyna rodzinna, stomatologia. Samo badanie odbywa się bez asysty funkcjonariusza Służby Więziennej. Krajowy Mechanizm Prewencji pozytywnie ocenia ten fakt każdorazowo podkreślając, iż obecność funkcjonariusza Służby Więziennej niewykonującego zawodu medycznego w trakcie udzielania świadczeń zdrowotnych osadzonym w każdym przypadku powinna

mieć charakter wyjątkowy i znajdować zastosowanie wyłącznie wtedy, gdy wymaga tego bezpieczeństwo osoby wykonującej świadczenie zdrowotne ze względu na konieczność poszanowania prawa do intymności, godności pacjentów oraz prawa do tajemnicy medycznej.

W skład ambulatorium wchodzi 3 pomieszczenia: gabinet lekarski, pomieszczenie socjalne oraz gabinet stomatologiczny. Wyposażenie opisywanych pomieszczeń jest odpowiednie, a ich wygląd estetyczny. W dniu wizytacji, karta pacjenta była wyeksponowana w sposób umożliwiający swobodne zapoznanie się z jej treścią.

W skład izby chorych Aresztu wchodzi 2 cele trzyosobowe, w których, poza standardowym wyposażeniem, wyodrębniono stanowiska prysznicowe.

Opinie osadzonych w zakresie opieki medycznej były zróżnicowane. Część rozmówców, osadzonych wcześniej w innych jednostkach, oceniła pozytywnie zarówno dostępność usług medycznych, jak i stosowane metody leczenia. Kilku osadzonych wypowiedziało się negatywnie, krytykując zwłaszcza fakt długiego oczekiwania na możliwość skorzystania z usług medycznych. Jeden z rozmówców zwrócił uwagę wizytujących, iż w przypadku nieobecności lekarza w dniu dyżuru, osadzony ma możliwość skorzystania z pomocy medycznej dopiero po upływie tygodnia. Poinformował również, iż często musi w sposób bardzo stanowczy domagać się doprowadzenia do lekarza, gdyż jego prośby są ignorowane przez funkcjonariuszy Służby Więziennej – nie podał jednak konkretnych przypadków takiego zachowania. Dyrektor jednostki poinformował wizytujących, iż w razie nagłych dolegliwości chorobowych, osadzeni niezwłocznie doprowadzani są do lekarza na badanie, natomiast w przypadku jego nieobecności wzywane jest pogotowie ratunkowe.

10. Oddziaływania kulturalno - oświatowe

Według informacji udzielonej przez dyrektora jednostki, do zajęć kulturalno – oświatowych należy zaliczyć: korzystanie ze zbioru bibliotecznego, grę w tenis stołowy (z usytuowanego w oddziale I stołu mogą korzystać, według ustalanych przez wychowawców grafików, wszyscy osadzeni), audycje emitowane przez radiowęzeł, dostępną w celach telewizję, organizowane przez wychowawców konkursy wiedzy

tematycznej. Funkcjonująca w jednostce do 2005 r. świetlica została zaadaptowana na celę mieszkalną ze względu na przeludnienie jednostki.

W skład zbioru bibliotecznego wchodzi 9697 woluminów.

Zdaniem Krajowego Mechanizmu Prewencji, w oparciu o przeprowadzone z tymczasowo aresztowanymi oraz personelem jednostki rozmowy, ofertę zajęć adresowanych do tej grupy osadzonych, należy uznać za niewystarczającą. Wśród osadzonych panuje przeświadczenie, że zajęcia kulturalno – oświatowe „nie istnieją”. Mając na uwadze powyższe, Mechanizm zaleca wzbogacenie oferty wymienionych zajęć. Należy również wskazać, że CPT trafnie zauważa, iż kluczowe znaczenie dla dobrego samopoczucia osadzonych ma odpowiedni program ich aktywności (praca, nauka, sport, itd.). Odnosi się to do wszystkich ośrodków pozbawienia wolności, zarówno do zakładów karnych, jak i aresztów śledczych. Komitet zauważył, że w wielu aresztach śledczych aktywność osób tymczasowo aresztowanych jest znacznie ograniczona. Organizacja zajęć w tego typu ośrodkach – gdzie dość szybko zmienia się skład osobowy – nie jest prostą sprawą. Oczywiście, nie można mówić w tym przypadku o zindywidualizowanych programach zajęciowych podobnych do tych, których można oczekiwać w zakładach karnych. Jednakże tymczasowo aresztowanych nie można skazać na trwającą kilka tygodni lub miesięcy beczynność w zamkniętej celi, niezależnie od tego, jak dobre warunki bytowe panują w celach aresztu śledczego. Komitet uważa, że powinno dążyć się do zapewnienia, aby tymczasowo aresztowani w aresztach śledczych mieli możliwość spędzenia odpowiedniej części dnia (8 lub więcej godzin) poza celami, w celu podjęcia działalności o różnym charakterze (Fragment § 47 Drugiego Sprawozdania Ogólnego [CPT/Inf (92) 3]). Podobnie kwestia ta została przedstawiona w Europejskich Regułach Więziennych, które wspominają, że rygor panujący w jednostkach penitencjarnych powinien pozwalać więźniom na spędzanie jak największej liczby godzin w ciągu dnia poza ich celą dla zapewnienia właściwego poziomu ludzkich i społecznych interakcji (reguła 25.2). Krajowy Mechanizm Prewencji rekomenduje podejmowanie działań na rzecz większej aktywności kulturalno – oświatowej wśród osadzonych oraz stworzenie warunków do częstszego przebywania poza celą mieszkalną, a przede wszystkim przywrócenie świetlicy jej pierwotnego przeznaczenia.

Wizytujący zwrócili uwagę na fakt, iż większość udostępnianych aktów prawnych nie była aktualna. Dyrektor poinformował, iż aktualne kodeksy dostępne są u wychowawców na wniosek, w formie wydruków. Osadzeni mają dostęp również do niektórych orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego.

Krajowy Mechanizm Prewencji zwraca uwagę na fakt, iż spośród 2 osób, przebywających w dniu wizytacji w Areszcie, zakwalifikowanych do osadzenia w systemie terapeutycznym, 1 przebywała w jednostce od 19 lipca 2012 r. Długotrwały pobyt osób posiadających podgrupę kwalifikacyjną „t” w jednostce, w której nie funkcjonuje oddział terapeutyczny, uniemożliwia poddanie ich wymaganym oddziaływaniom.

11. Oddziaływania terapeutyczne

W Areszcie zatrudnionych jest dwóch psychologów. Na rozmowy z psychologiem osadzeni kierowani są za pośrednictwem wychowawców, a także poprzez indywidualne zgłoszenia.

Śród programów readaptacyjnych, realizowanych w Areszcie Śledczym w Częstochowie, w których uczestniczą zarówno skazani, jak i tymczasowo aresztowani, wymienić należy:

- „Medytacja. Szansa na wewnętrzną wolność”;
- edukacyjny program profilaktyki uzależnień od środków odurzających i psychotropowych „Narkotyki? Mówię nie!”;
- edukacyjny program profilaktyki alkoholowej z elementami terapii;
- program adaptacji do warunków izolacji więziennej;
- program readaptacyjny kształtowania umiejętności społecznych „Auschwitz – Historia – „Edukacja obywatelska”;
- „Skazany – poinformowany”;
- „Dlaczego warto być asertywnym” – program adresowany do osób mających problem z komunikowaniem swojego stanowiska.

12. Zatrudnienie

W dniach wizytacji odpłatnie pracę wykonywało 33 skazanych, natomiast

nieodpłatnie pracowało 26. Osoby tymczasowo aresztowane w okresie od 1 stycznia 2012 r. do dnia 4 marca 2013 r. nie były zatrudniane.

Osadzeni zatrudniani są odpłatnie w charakterze: palaczy w kotłowni, pomocników kuchennych, sprzątających, pomocników magazyniera. Dwóch osadzonych świadczyło pracę w systemie bez konwojenta w schronisku dla bezdomnych zwierząt w Częstochowie. Nieodpłatnie osadzeni świadczą pracę w charakterze sprzątających, roznosicieli posiłków oraz bibliotekarzy.

13. Prawo do praktyk religijnych

Opiekę duszpasterską sprawuje kapelan rzymskokatolicki, pełniący posługę w ramach wolontariatu. Oprócz mszy świętych, które odbywają się w kaplicy cztery razy w tygodniu, w czwartki organizowane są katechezy, prowadzone przez wspólnoty religijne.

Oprócz kapelana rzymskokatolickiego, posługę religijną w jednostce pełni kapelan prawosławny, zatrudniony w wymiarze 0,25 etatu.

W Zakładzie społecznie działają również: Związek Wyznania Świadków Jehowy, Kościół Ewangelicki, Kościół Zielonoświątkowy.

14. Dobre praktyki

Jak już wspomniano w punkcie 5 niniejszego raportu, bardzo dobre wrażenie wywarła na wizytujących atmosfera panująca w Areszcie Śledczym w Częstochowie. Jednym z czynników, będących przyczyną takiego stanu rzeczy, jest niewątpliwie aktywne uczestnictwo części osadzonych w programie medytacji katolickiej „Medytacja. Szansa na wewnętrzną wolność.”

Program opiera się na wykładach, indywidualnej i grupowej praktyce medytacji, indywidualnej lekturze oraz dyskusji. Jego cele to: przeciwdziałanie agresji i przemocy, profilaktyka uzależnień, wzrost morale oraz przeciwdziałanie pro-kryminalnym postawom, kształtowanie umiejętności poznawczych – koncentracji, uwagi i pamięci, obniżenie napięcia psychicznego i mięśniowego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami, integracja wewnętrzna, zwiększenie samoświadomości i samoakceptacji, kształtowanie zdolności nawiązywania oraz utrzymywania

prawidłowych relacji interpersonalnych, profilaktyka zdrowotna, rozwój empatii, tolerancji i poszanowania dla innych tradycji i wyznań.

Osadzeni uczestniczący w medytacjach, z którymi przeprowadzono rozmowy w trakcie oglądu jednostki, ocenili powyższy program jako bardzo pozytywnie wpływający na wyciszenie negatywnych emocji związanych z odbywaniem kary, redukujący poziom stresu oraz umożliwiający dokonanie przewartościowania fundamentalnych kwestii życiowych. Również popularność programu, o której świadczy duża liczba osadzonych w nim uczestniczących, stanowi swoiste potwierdzenie tezy, iż jego wdrożenie w Areszcie Śledczym w Częstochowie należy potraktować jako dobrą praktykę, korzystną zarówno dla osadzonych, jak i ze względu na wypływające z niej korzyści w przedmiocie panującej w jednostce atmosfery, dla funkcjonariuszy Służby Więziennej.

15. Zalecenia

W ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji, ustalenia poczynione zarówno podczas oglądu jednostki, jak i rozmów z osadzonymi, dają podstawy do stwierdzenia, że warunki bytowe panujące w jednym z oddziałów Aresztu (III), są dla osób pozbawionych wolności na tyle dotkliwe, że mogą prowadzić do niehumanitarnego i poniżającego traktowania. Jednocześnie na podkreślenie zasługuje fakt, iż atmosfera w jednostce jest bardzo dobra, wolna od napięć, a relacje między osadzonymi a wychowawcami i oddziałowymi - prawidłowe.

Na podstawie art. 19 OPCAT, Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca:

1. Dyrektorowi Aresztu Śledczego w Częstochowie:

- 1.1** zapewnienie w trybie pilnym osadzonym w oddziale III odpowiednich warunków bytowych, zgodnych z przepisami prawa krajowego oraz uznawanymi w tym zakresie standardami międzynarodowymi lub wyłączenie go z użytkowania;
- 1.2** natychmiastowe wyłączenie z użytkowania cel mieszkalnych nr 65 i 70;
- 1.3** kontynuowanie prac remontowych, ze szczególnym uwzględnieniem cel mieszkalnych w oddziale III (cele nr : 54, 55, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 66, 67).

- 1.4 wzbogacenie oferty zajęć kulturalno – oświatowych, adresowanych dla osadzonych;
- 1.5 zabudowę kąpoków sanitarnych we wszystkich celach;
- 1.6 dostosowanie jednostki do potrzeb osób z niepełnosprawnością, zwłaszcza poprzez wyodrębnienie celi wyposażonej w urządzenia przeznaczone dla nich a także umożliwienie osadzonym mającym problemy z poruszaniem korzystania ze spacerów;
- 1.7 zapewnienie osadzonemu (*dane usunięto*) warunków bytowych adekwatnych do stopnia stwierdzonej u niego niepełnosprawności, w szczególności poprzez dostarczenie mu sprawnego wózka inwalidzkiego, wyposażenie celi, w której przebywa, w urządzenia ułatwiające wykonywanie codziennych czynności oraz umożliwienie mu korzystania z pola spacerowego i innych form aktywności samodzielnie;
- 1.8 modernizację instalacji prysznicowej w łazniach;
- 1.9 zwiększenie częstotliwości kąpieli osadzonych;
- 1.10 wykonanie częściowego zadaszania pól spacerowych;
- 1.11 umożliwienie tymczasowo aresztowanym prowadzenia rozmów telefonicznych z obrońcami lub pełnomocnikami;
- 1.12 przywrócenie świetlicy jej pierwotnego przeznaczenia;
- 1.13 zorganizowanie dla funkcjonariuszy szkoleń z zakresu radzenia sobie ze stresem oraz z zakresu praw osadzonych;
- 1.14 umożliwienie osadzonym odbywania widzeń w dni świąteczne;
- 1.15 umożliwienie osadzonym spożywania posiłków uwzględniających wymogi kulturowe i religijne, w tym posiłków zgodnych z wymogami diety wegetariańskiej;
- 1.16 przeanalizowanie sprawy osadzenia osób zakwalifikowanych do podgrupy „t” w zakresie dalszej konieczności ich przebywania w warunkach niezapewniających odpowiedniej oferty terapeutycznej oraz udzielenie Krajowemu Mechanizmowi Prewencji wyjaśnień w przedmiotowej kwestii;
- 1.17 umożliwienie osadzonym cudzoziemcom skorzystania z literatury wietnamskojęzycznej;

1.18 wyposażenie łóżek piętrowych w drabinki zabezpieczające oraz zabezpieczenia ich górnych części.

2. Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej w Katowicach:

2.1 wsparcie finansowe dyrektora aresztu w realizacji zaleceń wymagających nakładów finansowych oraz przydzielenie jednostce etatu w celu stworzenia drugiego stanowiska obejmującego obsługę monitoringu wizyjnego;

3 Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej.

3.1 natychmiastowe wyłączenie z użytkowania cel nr 65, 70 i 73 ze względu na fakt, iż umieszczanie w nich osadzonych nosi znamiona niehumanitarnego traktowania.